

کتاب عکس سپیدشور (حسین فاطمی)

این کتاب عکس توسط نشر نظر در رابطه با نمایشگاهی از آقای حسین فاطمی که در نگارخانه شماره ۶ تهران در سال ۱۳۹۰ به نام "سپیدشور" برگزار شده بود، با همان عنوان منتشر گردیده است. در نمایشگاه ۱۷ عکس در ابعاد ۴۵×۳۰ و ۶۰×۶۰ سانتی متر با موضوع دریاچه ارومیه به نمایش گذاشته شده و حاصل ۱۲ سفر طی سال‌های ۸۵ تا ۸۷ به دریاچه ارومیه است. این سفرها باب آشنایی بیشتر عکاس با مردم بومی آن منطقه شد. به طوری که بارها میهمان سفره‌های پر مهر منازل آنها در هنگام عکسبرداری این پروژه و حتی بعد از آن گردید که بی تردید این مهم باعث ارتباط بهتر و بیشتر عکاس با این مردمان حاشیه‌نشین در این مجموعه گردیده است.

به گفته عکاس؛ در این آثار نگاهی فرم‌گرایانه و نه صرفاً گزارشی به موضوع دریاچه ارومیه داشته است که نتیجه آن تا حدودی انتزاعی شده است. کتاب کوچک مذکور نیز در حاشیه این نمایشگاه به چاپ رسیده که شامل ۲۴ عکس، از مجموعه نام برده شده را شامل می‌شود و البته این کتاب کوچک تمامی عکسهای ارائه شده در نمایشگاه را نیز دربرمی‌گیرد.

در نگاه اول به این کتاب ابعاد کوچک و نوع جلد انتخابی بسیار معمولی و نه چندان ضخیم و اقتصادی

آن جلب توجه میکند و اینگونه بنظر می آید که تا اندازه زیادی در ذوق مخاطب خورده خواهد شد. قطع کتاب برای یک کتاب عکس حتی نه چندان نفیس هم مناسب به نظر نمی آید (۱۷×۱۵ سانتیمتر بصورت خستی) و به احتمال برای صرفه جویی در هزینه های گزاف چاپ و نشر این سالها، به این گونه انتخاب شده است.

چنانچه گفته شد ضخامت نامناسب مقوای جلد (۲۵۰ یا ۳۰۰ گرمی) چندان برگ برنده ای برای این کتاب عکس بنظر نمی رسد و طبیعتاً گرماژ بالاتر می توانست وجهه ارزشمندتری به کتاب بدهد. همچنین عدم استفاده از "سلفون" و یا "یو وی" بر روی جلد باعث شده که تماس انگشتان مخاطب کتاب با سطح جلد به طور کامل بصورت مستقیم و بدون واسطه باشد که با اطمینان این مهم موجب از بین رفتن و از حالت افتادن سریع جلد کتاب عکس در مدت زمان کوتاهی خواهد شد. بخاطر انتخاب نامناسب مقوای جلد، عکس چاپ شده بر روی آن که به احتمال مورد توجه و اقبال بیشتر عکاس و یا ناشر کتاب نسبت به دیگر عکس های مجموعه بوده است جلوه خود را کاملاً از دست داده است.

چاپ صفحات داخلی کتاب به صورت "چاپ افست" دو رنگ (سیاه و نارنجی) با کیفیت بوده است (توضیح اینکه تمامی عکسها سیاه و سفید و غالباً ضدنور هستند و اکثر متن ها، تیرها و یا توضیحات کوتاه کتاب به رنگ نارنجی در نظر گرفته شده اند) و با اطمینان میتوان گفت که تمامی صفحات کیفیت بسیار مناسب و قابل قبولی را دارا هستند. این مهم سبب شده تا اینگونه حس شود که اغلب خاکستری های رنگی عکس ها تا حد زیادی به نسخه اصلی عکسی، وفادار مانده و حفظ گردیده است.

ضخامت اوراق استفاده شده در کتاب (کاغذ گلاسه ۱۵۰-۲۰۰) گرمی می باشد که برای کتابی در این حد اندازه و قطع مناسب می نمایاند.

تعداد صفحات کتاب ۴۸ صفحه و دو زبانه (فارسی و انگلیسی) در نظر گرفته شده است که بخش فارسی آن طبیعتاً از سمت راست و بخش انگلیسی آن از سمت چپ آغاز می شود و چون در قسمت های میانی کتاب دیگر با ترتیب عکسی و یا متن سرکار نداریم چندان نوع تورق آن از چپ یا راست ضروری بنظر نمی رسد و با فراغی بال میتوان بر روی عکس های عکاس تمرکز داشت.

اما ایرادی که در طراحی این کتاب دو زبانه می توان گرفت این است که شمارگان صفحه این کتاب فقط به زبان فارسی در نظر گرفته شده که البته به سادگی می توانست شماره صفحه کتاب، به صورت دو زبانه برای مخاطب غیر ایرانی نیز در نظر گرفته شود.

اشکال دیگری که به نوع صفحه بندی (لی آوت) کتاب می توان گرفت این است که برخی از عکس های چاپ شده در کتاب به گونه ای طراحی و در نظر گرفته شده که عکس یک صفحه، در صفحه روبرو نیز ادامه پیدا کرده و طبیعتاً قسمتی از عکس به خاطر نوع صحافی چسب گرم کتاب؛ در درون عطف کتاب گم یا پنهان می شود که این امر جلوه چندان مناسبی برای یک کتاب نفیس

عکسی و برای مخاطبین تیزبین کتاب عکس ندارد (به طور مثال صفحات ۲۲، ۲۸، ۳۱) به نظر می‌رسد که بهتر می‌بود که برای هر عکس صفحه‌ای مجزا به دلیل نوع صحافی آن در نظر گرفته می‌شد.

بیانیه متنی عکاس برای این کتاب و نمایشگاه اش از لحاظ بلندی متن (حدود ۱۷ سطر، یک صفحه) مناسب به نظر می‌آید اما مقدمه و بیوگرافی عکاس که به قلم مهرداد افسری در سال ۱۳۹۰ نگاشته شده است به گمان طولانی و خارج از حوصله مخاطب کتاب عکس می‌باشد. (شاید اختصاص ۳ صفحه از یک کتاب عکس به مقدمه و بیوگرافی به نظر طولانی و خارج از حوصله مخاطبین باشد). بی تردید ترتیب عکس‌های چیدمان شده درون کتاب مناسب انتخاب شده و سعی شده که علاوه بر تقویت یکدیگر، تا حدی از الگوی چیدمانی خاصی پیروی کنند. اما در برخی از صفحات به دلیل تفاوت و محدودیت در قطع عکسها، ناگزیر الگو در نظر گرفته شده‌ی انتخابی، شکسته شده است. الگوی عکس‌های چیدمانی به این صورت است که در یک دو صفحه‌ی روبروی هم، یک عکس کامل در نظر گرفته شده است و در دو صفحه روبروی هم بعدی؛ یک عکس عمودی در صفحه‌ی سمت راست و یک عکس افقی در صفحه سمت چپ چینش شده است و این روند به همین ترتیب در صفحات و اوراق بعدی تکرار شده است.

قلم انتخابی لاتین نسبت به قلم فارسی کتاب بسیار ضخیم می‌نماید و به نظر باید به اندازه دو واحد کوچک‌تر در نظر گرفته می‌شد.

تایپوگرافی عنوان کتاب با عنوان لاتین آن به صورت کامل هماهنگ شده که بنظر از نکات مثبت طراحی جلد این کتاب عکس می‌باشد. اما لوگوهای نمایشگاه و ناشر در پشت جلد جایگاه مناسبی ندارند.